

OMBUDSMANKA ODPORÚČA ZMENIŤ SYSTÉM POVINNEJ ŠTÁTNEJ KARANTÉNY

(Bratislava, 28. apríla) Verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová sa obrátila na hlavného hygienika a požiadala o nápravu v prípade možného porušovania základných práv počas realizácie povinnej štátnej karantény. Realizácia obmedzenia sprevádzaná zásahom do ľudskej dôstojnosti či dokonca ponižujúcim zaobchádzaním, podľa nej nie je primeraná a takýto zásah nie je v demokratickej spoločnosti akceptovateľný ani v tak zložitej situácii, v akej sa Slovenská republika v súčasnosti nachádza. **List spolu s odporúčaniami poslala na vedomie aj vláde SR, ústrednému krízovému štábu a permanentnému krízovému štábu.**

„V posledných týždňoch sa na mňa obracajú občania, ktorí opisujú svoju negatívnu skúsenosť s procesom umiestnenia do štátnej karantény. Mnohí sa dokonca odmietajú vrátiť, lebo sa boja novej nákazy počas štátom organizovaného prevozu a počas umiestnenia v zariadení, ktoré na výkon štátnej karantény slúži,“ uviedla verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová v liste hlavnému hygienikovi.

Ako ďalej vysvetlila, z dostupných informácií zistila, že pri prepravovaní do povinnej štátnej karantény sú ľudia zastavovaní na štátnych hraniciach, kde často trávajú dlhý čas čakajúc na prevoz do niektorého z určených štátnych zariadení. V niektorých prípadoch na týchto stanovištiach nebola zabezpečená pitná voda či podmienky na vykonanie základných hygienických úkonov, ako je napríklad umývanie rúk. Na týchto stanovištiach sú ľudia umiestňovaní bez ohľadu na svoj vek, pohlavie, zdravie a ďalšie relevantné okolnosti. Následne sú umiestňovaní do zariadení na výkon štátnej karantény bez ohľadu na miesto ich bydliska. V niektorých prípadoch sú tak po hodinách čakania na hraničných prechodoch povinní premiestňovať sa cez územie celej republiky.

Podľa zistení verejnej ochrankyne práv dochádza v rámci presunu do zariadení ku koncentrácii osôb, ktoré predtým spolu neprišli do kontaktu. Ombudsmanka podotkla, že aj napriek povinnosti nosiť ochranné rúško tým vzniká riziko prenosu a šírenia nákazy. Obzvlášť znepokojivou je podľa nej informácia, že v zariadeniach na výkon štátnej karantény boli v zdieľaných izbách umiestňované osoby, ktoré predtým neprišli do vzájomného styku. Ako ďalej vysvetlila, v podnetoch sa stretla aj s námietkou, že osoby s pôvodne negatívnym výsledkom testovania, ktoré boli umiestnené v spoločných bunkách s pozitívne testovanými osobami, boli nakazené ochorením COVID-19, čo sa ukázalo po opakovanom testovaní. **„Je zrejmé, že súčasnou organizáciou umiestňovania osôb do štátnej karantény môže dochádzať k infikovaniu pôvodne zdravých osôb, a to v priamej príčinnej súvislosti s konaním štátnych orgánov,“** upozornila verejná ochrankyňa práv.

Ombudsmanka navrhla opatrenia na zlepšenie situácie v štátnej karanténe

Zlé zaobchádzanie môže mať viaceré podoby, z ktorých mnohé nemusia byť úmyselné, ale sú skôr výsledkom organizačných nedostatkov alebo nedostatočných zdrojov. Avšak po

konštatovaní aplikačných problémov je podľa ombudsmanky na mieste túto všeobecnú povinnosť prehodnotiť. Vzhľadom viaceré na problémy navrhla opatrenia na zlepšenie situácie.

Individuálny prístup

Ombudsmanka navrhla, aby povinnosť vykonať karanténu v štátnom zariadení nebola uložená všeobecne, ale bola ukladaná len osobám, u ktorých existuje podozrenie z nákazy ochorením COVID-19 a nedokážu si zabezpečiť domácu karanténu.

Identifikácia vysoko a nízkorizikových krajín

S cieľom efektívnej selekcie osôb, ktorým bude naďalej ukladaná povinnosť vykonať karanténu v štátnych zariadeniach, navrhla vytvoriť zoznam krajín, v ktorých je situácia súvisiaca s nákazou ochorenia COVID-19 naďalej kritická a príchod z nich tak predstavuje násobne vyššie riziko ako príchod z nízkorizikových krajín, kde je rozšírenie ochorenia pomerne malé.

Včasná identifikácia rizikových prípadov

Ombudsmanka tiež odporučila vytvoriť postupy, ktoré by umožňovali čo najrýchlejšiu identifikáciu osôb so zvýšeným rizikom ochorenia COVID-19. Dobrým príkladom praxe zo zahraničia je podľa nej vytvorenie dotazníka na zistenie predpokladu nákazy ochorením COVID-19 a existencie podmienok na vykonanie povinnej karantény v domácom prostredí. Zároveň, pre účely prvotnej selekcie osôb, pri ktorých je odôvodnené nariadiť výkon karantény v štátnom zariadení, by sa podľa nej mohli využívať rýchlo-testy.

Domáca karanténa a jej dôsledná kontrola

Prevažná väčšina krajín bojujúcich s pandémiou ochorenia COVID-19 efektívne využíva inštitút povinnej a dobrovoľnej domácej karantény, pričom štátnu karanténu využíva len ako doplnkový nástroj v odôvodnených prípadoch. Verejná ochrankyňa práv na základe toho odporučila v prípadoch, ak cestovateľská anamnéza, vyplnený dotazník a výsledok rýchlo-testu neodôvodňujú umiestnenie osoby v štátnej karanténe, uložiť takýmto osobám výkon 14-dňovej karantény v domácich podmienkach. Dodržiavanie domácej karantény je však, samozrejme, potrebné dôsledne kontrolovať, a to napríklad prostredníctvom mobilnej aplikácie (napr. Poľsko), či SMS správ (Singapur). V prípade nemožnosti overenia prostriedkami informačných technológií možno na kontrolu využívať aj príslušníkov Policajného zboru (napr. Maďarsko).

Dobrovoľná možnosť absolvovať povinnú karanténu v štátnom zariadení

V prípade, ak osoba nemá vytvorené podmienky na absolvovanie povinnej karantény v domácom prostredí, odporučila ombudsmanka naďalej ponechať možnosť vykonať povinnú karanténu aj v niektorom zo štátnych zariadení vyčlenených na tento účel.

Ochrana pred nákazou v štátnych zariadeniach a informovanosť

Vzhľadom na nejednotnosť vykonávania testov tiež odporučila podrobne informovať osoby, u ktorých sa má testovanie vykonať, o možných obmedzeniach súvisiacich s vykonaním odberu biologického materiálu, aby nedochádzalo k skresleniu výsledku testov (zákaz fajčenia, umývania zubov a podobne).

S odvolaním sa na svetové organizácie upozornila, že osoby v štátnej karanténe by mali mať k dispozícii včasné, komplexné a pravdivé informácie o dôvodoch ich ubytovania a ich zdravotnom stave. Navrhla, aby sa vytvoril postup, prostredníctvom ktorého sa včas dozvedia najmä výsledky testov na ochorenie COVID-19.

Apel na hlavného hygienika

Ombudsmanka adresovala svoje odporúčania hlavnému hygienikovi a požiadala ho o nápravu. **„Verím, že sa s mojimi odporúčaniami stotožníte a v čo možno najkratšom čase prijmete konkrétne opatrenia potrebné k zabezpečeniu zvýšenej ochrany života a zdravia všetkých skupín obyvateľov Slovenskej republiky,“** uzavrela.